

e-ISSN: 2345-0592 Online issue Indexed in <i>Index Copernicus</i>	Medical Sciences Official website: www.medicisciences.com	
--	--	---

Actions of Lithuanian medical students of I-VI courses of Lithuanian University of Health Sciences, after hearing a person talking about suicide

Margarita Slabadienė¹

¹Faculty of Medicine, Lithuanian University of Health Sciences

Abstract

According to the data of 2017, there are 26,45 suicide cases per 100 000 people in Lithuania. There is no scientific study in Lithuania to analyze the performance of Lithuanian medical students to provide first-aid psychological counseling when there is a risk of suicide, therefore the thesis makes it an important, relevant, and valuable topic, especially to reduce suicide rates in the future.

Aim: To find out the actions of Lithuanian medical students of Lithuanian University of Health Sciences (LSMU), in case they hear a person talking about suicide, and the differences of responses between the sexes.

Methods: Between April and July 2019, an anonymous questionnaire-survey of 322 Lithuanian Medical Students of LSMU was conducted. The questionnaire consisted of questions created by the researchers.

Results: Most often, when the students hear another person talk about suicide, students would try to listen to him/her and 0.6% would ignore him/her. Students would recommend to contact to mental health professional, talk to the loved ones, try to discourage you from doing this, look for motivation to live, try to support, understand, not to judge, do not leave alone. 88.5% of medical students said they would like to learn more at university how to communicate with a person facing suicide crisis. 9.3% said they had enough knowledge. After hearing another person talking about suicide, female students is more likely students to report to a person's relatives, and male students were more likely to ignore such way. **Conclusions:** 1. 95.7% of medical students who hear someone talking about suicide would try to listen to him/her and only 0.6% would ignore him/her. Students would recommend to consult a psychologist or other mental health professional, try to talk to that person's loved ones, try to discourage such a move, look for motivation to live, try to support, understand, not to judge, not to leave alone. 2After hearing another person talking about suicide, female students would be more likely than male students to report to the person's relatives, and male students more than female students would to ignore such way.

Keywords: medical students, suicide.

Lietuvos sveikatos mokslų universiteto I-VI kurso lietuvių medicinos studentų veiksmai išgirdus žmogų, kalbantį apie savižudybę

Margarita Slabadienė¹

¹ Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Medicinos fakultetas

Santrauka

Įvadas: Lietuvoje, 2017 metų duomenimis, vidutiniškai 100 000 gyventojų tenka 26,45 savižudybių atvejai. Lietuvoje nėra nei vieno atlikto mokslinio tyrimo, kuriame būtų analizuoti medicinos studentų gebėjimai teikti pirmąją psichologinę pagalbą esant savižudybės rizikai, todėl tai yra svarbi, aktuali bei vertinga tema, ypač siekiant mažinti savižudybių rodiklius ateityje.

Tikslas: Išsiaiškinti Lietuvos sveikatos mokslų universiteto (LSMU) I-VI kurso lietuvių medicinos studentų veiksmus, jei jie išgirstų žmogų, kalbantį apie savižudybę, bei viso to skirtumus tarp lyčių.

Tyrimo objektas ir metodai: 2019 metų balandžio - liepos mėnesiais buvo atlikta anoniminė 322 LSMU I-VI kurso lietuvių medicinos studentų anketinė apklausa. Anketa buvo sudaryta iš tyrėjų kurtų klausimų.

Rezultatai: 95,7% apklaustųjų išgirdę kitą žmogų kalbant apie savižudybę, stengtųsi jį išklaudyti, o 0,6% nekreiptų į tai dėmesio. Studentai rekomenduotų kreiptis į psichikos sveikatos specialistą, mėgintų pasikalbėti su artimaisiais, bandytų atkalbėti nuo tokio žingsnio, ieškotų motyvacijos gyventi, stengtųsi palaikyti, neteisti, nepaliktų vieno. 88,5% apklaustųjų norėtų, kad universitete būtų daugiau mokoma, kaip bendrauti su savižudybės krizę išgyvenančiu asmeniu. Tik 9,3% apklaustųjų teigė, kad tokių žinių turi pakankamai. Išgirdus kitą žmogų kalbant apie savižudybę, merginos labiau nei vaikinai buvo linkusios pranešti žmogaus artimiesiems, o vaikinai labiau nei merginos buvo linkę nekreipti dėmesio į tokias kalbas.

Išvados: 1. 95,7% apklaustųjų, išgirdę kitą žmogų kalbant apie savižudybę, nepaliktų žmogaus vieno, stengtųsi išklaudyti. Beje, studentai rekomenduotų kreiptis į psichikos sveikatos specialistą, mėgintų pasikalbėti su to žmogaus artimaisiais, bandytų atkalbėti nuo tokio žingsnio, ieškotų motyvacijos gyventi, stengtųsi palaikyti, suprasti, neteisti. 0,6% medicinos studentų nekreiptų dėmesio į tokias kalbas. 2. Išgirdus kitą žmogų kalbant apie savižudybę, merginos labiau nei vaikinai buvo linkusios pranešti žmogaus artimiesiems, o vaikinai labiau buvo linkę nekreipti dėmesio į tokias kalbas.

Raktiniai žodžiai: medicinos studentai, savižudybė.

Įvadas

Per pastaruosius metus savižudybių skaičius Lietuvoje reikšmingai sumažėjo. Nuo 2013 m. iki 2017 m. mirtingumas dėl savižudybių sumažėjo 27,9%. Lietuvoje, 2017 metų duomenimis, vidutiniškai 100 000 gyventojų tenka 26,45 savižudybių atvejai. Šis rodiklis dar didelis, lyginant su kitomis Europos Sąjungos valstybėmis [1]. Vilniaus Universiteto Filosofijos fakulteto Klinikinės Psichologijos katedra 2016 m. atliko mokslinį tyrimą „Suaugusiųjų ir vaikų savižudybių atvejų Vilniaus mieste 2016 m. analizė“. Atlikus tyrimą paaiškėjo, kad tiek artimųjų, tiek „vartininkų – profesionalų“, savo darbinėje veikloje dažnai susiduriančių su krizėje esančiais asmenimis (pvz., šeimos gydytojų, policininkų, socialinių darbuotojų), gebėjimas atpažinti ir rimtai vertinti savižudybės krizės ženklus yra ribotas. Prieš mirtį net 76 % nusižudžiusių lankėsi pas gydytoją (36% atvejų – pas šeimos gydytoją), 27% susidūrė su teisėsauga, 18% gavo socialinę pagalbą, tačiau savižudybės rizika nebuvo pastebėta ar tinkamai į tai reaguota, pavyzdžiui, neatsižvelgiama į psichikos sveikatos būklę išduodant ginklą ar nusprendžiant neskirti priverstinio gydymo [2]. Savižudybės rizikos įvertinimas dažnai nėra sveikatos specialistų ruošimo studijų dalis [3]. Visa tai lemia prastus savižudybės rizikos vertinimo įgūdžius: Australijoje bendrosios praktikos gydytojai bei medicinos studentai patys prastai įvertino savo savižudybės prevencijos gebėjimus [4]. Pabrėžtina, kad Lietuvoje nėra nei vieno atlikto mokslinio tyrimo, kuriame būtų vertinti bei analizuoti lietuvių medicinos studentų gebėjimai teikti pirmąją psichologinę pagalbą esant savižudybės rizikai, todėl

tai yra svarbi, aktuali bei vertinga tema, ypač siekiant mažinti savižudybių rodiklius ateityje.

Tyrimo objektas ir metodai

2019 metų balandžio - liepos mėnesiais buvo atlikta anoniminė 322 LSMU I-VI kurso lietuvių medicinos studentų anketinė apklausa. Anketa buvo sudaryta iš tyrėjos kurtų klausimų, kuriais buvo siekiama išsiaiškinti demografinius duomenis (lytis, studijų kursas), atvirų klausimų forma buvo siekta sužinoti aspektus susijusius su savižudybėmis (Ką darytumėte išgirdę žmogų, kuris kalba apie savižudybę? Kaip manote, ar universitete turėtų būti daugiau mokoma kaip bendrauti su savižudybės krizę išgyvenančiu asmeniu?). Pateiktas anketas buvo prašoma užpildyti ir gražinti tyrėjai. Vardo, pavardės ir kitų asmeninių duomenų įrašyti į anketinę apklausą nebuvo prašoma. Į tyrimo duomenų analizę buvo įtrauktos tik pilnai užpildytos anketos. Tyrimui atlikti leidimą suteikė Lietuvos sveikatos mokslų universiteto (LSMU) Bioetikos centras. Leidimo numeris: BEC- MF-362.

Tyrimo tikslas:

Išsiaiškinti Lietuvos sveikatos mokslų universiteto (LSMU) I-VI kurso lietuvių medicinos studentų veiksmus, jei jie išgirstų žmogų, kalbantį apie savižudybę, bei viso to skirtumus tarp lyčių.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išsiaiškinti Lietuvos sveikatos mokslų universiteto (LSMU) I-VI kurso lietuvių medicinos studentų veiksmus, jei jie išgirstų žmogų, kalbantį apie savižudybę.
2. Nustatyti medicinos studentų veiksmų, išgirdus žmogų kalbant apie savižudybę, skirtumus tarp lyčių.

Tyrimo rezultatų analizei buvo naudojamas programinis statistinių duomenų paketas SPSS 23.0.

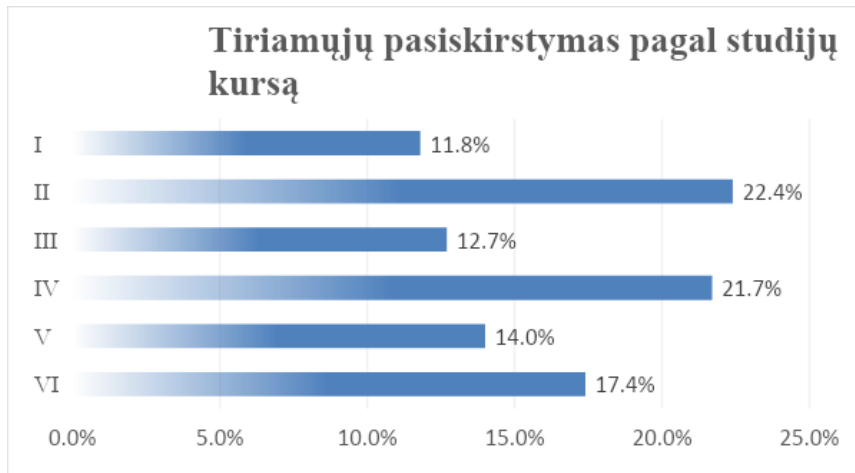
Tyrimė pasirinktas statistinio reikšmingumo lygmuo – 0,05. Siekiant patikrinti hipotezes pirmiausia buvo patikrintas skirstinių normalumas. Pagal Kolmogorovo-Smirnovo kriterijų, visi skirstiniai statistiškai reikšmingai skyrėsi nuo normaliojo. Dėl to,

lyginant vidurkius, buvo naudojami Mann Whitney neparametrinis kriterijus dviem nepriklausomoms imtims, Kruskal-Wallis kriterijus kelioms nepriklausomoms imtims palyginti, taip pat Chi kvadrato kriterijus nominaliniams kintamiesiems.

Rezultatai

Tiriamieji

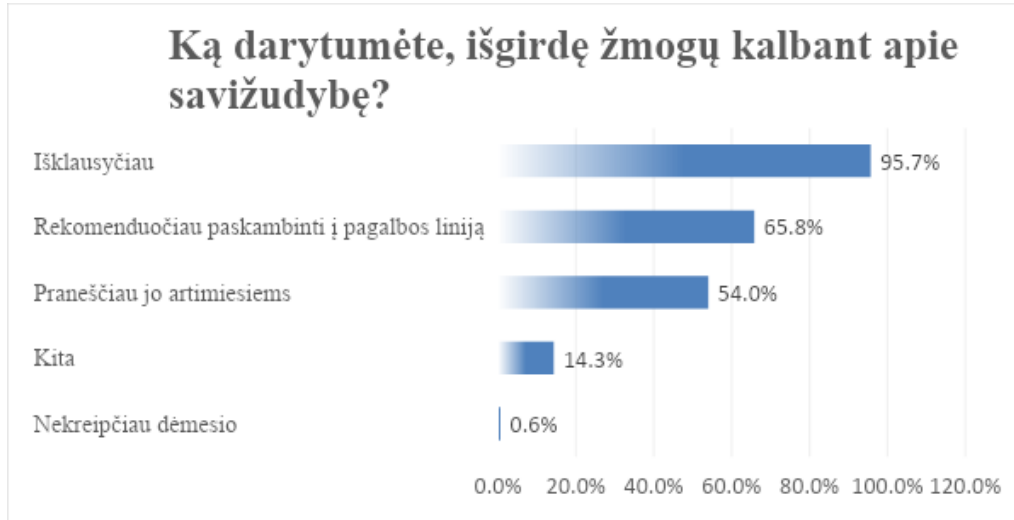
Tyrimė dalyvavo 322 LSMU medicinos I-VI kurso studentai. Iš jų 62 (19,3%) – vaikinai ir 260 (80,7%) – merginų. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal studijų kursą pateiktas 1 paveiksle.

1 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal studijų kursą.

LSMU I-VI kurso medicinos studentų veiksmai išgirdus žmogų, kalbantį apie savižudybę

Pirmasis darbo uždavinys buvo išsiaiškinti medicinos studentų veiksmus, jei jie išgirstų žmogų, kalbantį apie savižudybę. Tuo tikslu buvo užduota keletas klausimų. Pirmiausia buvo klausta, ką jie patys darytų, išgirdę žmogų kalbant apie savižudybę. Rezultatai pateikti 2 paveiksle.

2 pav. Atsakymų į klausimą, ką darytų išgirdę kalbas apie savižudybę, pasiskirstymas

Matoma, kad dažniausiai (95,7%), išgirdę kitą žmogų kalbant apie savižudybę, studentai stengtųsi jį išklaudyti ir tik 0,6% nekreiptų į tai dėmesio. Taip pat, studentai rekomenduotų kreiptis į psichologą, ar kitą psichikos sveikatos specialistą, pasikalbėti su artimaisiais, bandytų atkalbėti nuo tokio žingsnio, ieškotų motyvacijos gyventi, stengtųsi palaikyti, suprasti, neteisti, nepaliktų vieno. Atrodo, kad studentams šiek tiek trūksta žinių kaip elgtis tokioje situacijoje, nes 88,5% jų atsakė, jog norėtų, kad universitete būtų daugiau mokoma, kaip bendrauti su savižudybės krizę išgyvenančiu asmeniu. Tik 9,3% apklaustųjų teigė, kad tokių žinių turi pakankamai.

Medicinos studentų veiksmų, išgirdus žmogų kalbant apie savižudybę, skirtumai tarp lyčių

Kitas darbo uždavinys buvo nustatyti LSMU I-VI kurso medicinos studentų veiksmų, išgirdus žmogų kalbant apie savižudybę, skirtumus tarp lyčių.

Išgirdus kitą žmogų kalbant apie savižudybę, statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) merginos labiau nei vaikinai buvo linkusios pranešti žmogaus artimiesiems, o vaikinai labiau nei merginos buvo linkę nekreipti dėmesio į tokias kalbas (1 lentelė).

1 lentelė. Pagalbos suteikimas kalbančiam apie savižudybę žmogui vaikinų ir merginų tarpe

Ką darytumėt išgirde žmogų kalbant apie savižudybę?	Lytis	N	Vidurkis	Stand. Nuokrypis	Vid. Rangai	Z reikšmė	p
<i>Išklausyčiau</i>	<i>Vaikinai</i>	62	0,92	0,275	155,52	-1,595	0,111
	<i>Merginos</i>	260	0,97	0,183	162,93		
<i>Praneščiau jo artimiesiems</i>	<i>Vaikinai</i>	62	0,40	0,495	139,42	-2,408	0,016
	<i>Merginos</i>	260	0,57	0,496	166,77		
<i>Rekomenduočiau paskambinti į pagalbos liniją</i>	<i>Vaikinai</i>	62	0,63	0,487	156,77	-0,542	0,588
	<i>Merginos</i>	260	0,67	0,473	162,63		
<i>Nekreipčiau dėmesio</i>	<i>Vaikinai</i>	62	0,03	0,178	165,69	-2,901	0,004
	<i>Merginos</i>	260	0,00	0,000	160,50		

Išvados

- 95,7% apklaustųjų, išgirde kitą žmogų kalbant apie savižudybę, nepaliktų žmogaus vieno, stengtųsi jį išklausti. Dar be to, studentai rekomenduotų kreiptis į psichikos sveikatos specialistą, mėgintų pasikalbėti su to žmogaus artimaisiais, bandytų atkalbėti nuo tokio žingsnio, ieškotų motyvacijos gyventi, stengtųsi palaikyti, suprasti, neteisti. Pažymėtina, kad 0,6% medicinos studentų nekreiptų dėmesio į tokias kalbas.
- Išgirdus kitą žmogų kalbant apie savižudybę, merginos labiau nei vaikinai buvo linkusios pranešti žmogaus artimiesiems, o vaikinai labiau buvo linkę nekreipti dėmesio į tokias kalbas.

Literatūra

- Petrauskienė I., Skrobotovas R., Želvienė A. Lietuvos visuomenės sveikatos pokyčių apžvalga. Higienos institutas, 2019.
- Valstybinio psichikos sveikatos centro savižudybių prevencijos biuras. Sveikatos priežiūros paslaugų su savižudybės rizika susijusiems asmenims prieinamumo vertinimas. 2018.
- De Silva E, Bowerman L, Zimitat C. A suicide awareness and intervention program for health professional students. *Educ Health* 2015;28:201-4.
- Hawgood JL, Kryszynska KE, Ide N, De Leo D. Is suicide prevention properly taught in medical schools? *Med Teach* 2008;30:287-95.